

תקצירים בעברית

מחול החרבות: תולדות הכשרות של דג החרב

ארי זיבוטפסקי

סימני הטוהרה שבתורה להבחנה בין דגים טהורים ושאינם טהורים נראים ברורים מאליהם: הימצאות סנפיר וקשקשת מגדירים את הדג כשר. אף שעניין זה פשוט לכאורה, קיים לעתים קושי בהגדרה של דגים מסוימים. דג החרב הוא דוגמה לדג בעל היסטוריה הלכתית מעניינת. דג זה אולי מוזכר כבר בתוספתא, ו"דג בעל חרב" הותר למאכל במאה ה-17 ולאחר מכן. במאה ה-20 הפכה הכשרתו של דג החרב לנקודת מחלוקת לוחטת בין הרבנות האורתודוקסית והקונסרבטיבית בארצות הברית, ובין רבנים אורתודוקסים אמריקאים והרבנות הישראלית. מאמר זה מתחקה אחר תולדות הפסיקה בעניין דג החרב ומציג את הטיעונים של בעלי פלוגתא זו ואת המניעים העומדים מאחוריהם כדי להסביר מדוע התקבלה דעתם של האוסרים את אכילת הדג.

מטרולוגיה תלמודית א'

המיל כיחידת אורך

יוסף יצחק איידלר

מקובל להניח שהמיל שווה לאלפיים אמה ושיעורו נע בין 900 ל-1160 מטרים בהתאם לדעות השונות. במאמר זה אנחנו מוכיחים שהמיל התלמודי זהה תמיד למיל הרומאי ושיעורו כ-1481 מטרים. כדי למצוא את אורך האמה, אנחנו מסיקים מן המשנה יומא פ"ו מ"ד ו-ה, שאורך תחום השבת הוא אכן מיל רומאי אחד, השווה לאלפיים פסיעות וגם ל- $2000\sqrt{2}$ אמה. קרוב לוודאי שזו היתה דעתו של רבנו תם אלא שהושפע על ידי רש"י בהגדרתו של המיל כאלפיים אמה. במאמר נבדקים אזכורים אחדים של המושג בתלמוד ועולה שהם מתאימים להנחתנו. נסקרים גם מדרשים אחדים שמהם עולה אימתי נשכח שהמיל הוא אלכסון של ריבוע בעל צלע של אלפיים אמה ואימתי התחילו להשוות אותו עצמו לאלפיים אמה. מובאים שני פיוטים של רבי אלעזר הקליר הסותרים לכאורה זה את זה ומנסים ליישב את הסתירה בהנחה שמחברם עדיין הכיר את הגדרתו הנכונה של המיל. לסיכום מוכח שהאמה באורך 52.4 סנטימטרים מתאימה לקומתו המשווערת של אדם בינוני בזמן התלמוד לפי המימרא התלמודית שקומת בני-האדם שווה לשלוש אמות.